

DVFS 2022:2

Utkom från trycket
den 1 augusti 2022

Domstolsverkets föreskrifter om rättshjälp och underrättelser till Justitiekanslern;

beslutade den 7 juni 2022.

Domstolsverket föreskriver med stöd av 4, 5, 6, 17, 18 och 30 §§ rättshjälpsförordningen (1997:404) samt 3 § förordningen (2005:77) om kontroll av vissa ersättningsanspråk m.m. följande.

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter gäller vid tillämpning av rättshjälpslagen (1996:1619) och rättshjälpsförordningen (1997:404). Dessutom finns särskilda bestämmelser i 22–24 §§ om domstolars och andra myndigheters skyldighet att underrätta Justitiekanslern om vissa beslut.

Definitioner

2 § Med begreppet domstol avses i dessa föreskrifter även arrendenämnd och hyresnämnd.

Beräkning av ekonomiskt underlag

3 § Av 38 § rättshjälpslagen (1996:1619) framgår vad som avses med ekonomiskt underlag. Närmare bestämmelser om hur det ekonomiska underlaget beräknas finns i 4–10 §§ dessa föreskrifter.

Beräkning av årsinkomst

4 § Rättssökandens årsinkomst beräknas på de faktiska inkomsterna vid den tidpunkt då rättshjälp söks samt inkomsterna under tiden närmast före och de sannolika inkomsterna under tiden närmast därefter.

Med årsinkomst förstås bruttointäkter efter avdrag för kostnader enligt bestämmelserna i inkomstskattelagen (1999:1229) som tillhör inkomstslagen tjänst, näringsverksamhet och kapital, om inte annat framgår av 5–8 §§. Till årsinkomsten räknas också bistånd och studiebidrag som betalas ut kontinuerligt enligt socialtjänstlagen (2001:453) respektive studiestödslagen (1999:1395).

Om inkomsterna varierar, kan den sjukpenninggrundande inkomst som fastställs enligt 25 kap. socialförsäkringsbalken användas till ledning för beräkningen av det ekonomiska underlaget.

Särskilt om inkomstslaget tjänst

5 § Vid beräkning av inkomst av tjänst ska hänsyn först tas till avdragsgilla kostnader. Därefter ska inkomsten höjas med den del av de sammanlagda rese- och traktamentsersättningarna som överstiger 5 000 kr.

6 § Avdrag får göras för kostnader för intäkternas förvärvande med den del av de sammanlagda kostnaderna som överstiger 5 000 kr.

Särskilt om inkomstslaget näringsverksamhet

7 § Vid beräkning av inkomst av näringsverksamhet är utgångspunkten nettointäkten enligt den senaste taxeringen. Från denna inkomst får avvikelse göras med hänsyn till den utveckling som kan väntas i näringsverksamheten under det år rättshjälp söks.

Särskilt om inkomstslaget kapital

8 § Vid beräkning av inkomst av kapital ska hänsyn först tas till avdragsgilla kostnader. Inkomsten ska därefter beaktas till den del den överstiger 5 000 kr.

När det gäller kostnader som avser en bostad där rättssökanden bor permanent och som är en privatbostadsfastighet enligt 2 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229) eller är en bostad som innehas av rättssökanden i egenskap av medlem i bostadsrättsförening eller bostadsförening, får inte avdrag göras för kapitalkostnader och driftkostnader.

Förmögenhet och skulder

9 § Beräkning av förmögenhet ska följa reglerna i 3, 4 och 11 §§ lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

Värdet av sådan bostad som anges i 8 § andra stycket ska emellertid inte tas upp som tillgång. Inte heller ska hänsyn tas till skuld som avser bostaden.

Från den beräknade förmögenheten får 50 000 kr dras av. Förmögenheten ska tas upp till hälften av det kvarvarande värdet.

10 § Nettoskuld (den del av skulderna som överstiger tillgångarna) får inte dras av från årsinkomsten.

Om skulderna är större än tillgångarna får i stället den del av en årlig amortering som överstiger 5 000 kr dras av. Avdrag för amortering av skuld som avser sådan bostad som anges i 8 § andra stycket får inte göras. Inte heller får avdrag för amortering göras på skuld i näringsverksamhet.

Betalning av rättshjälpsavgift

11 § Med fortlöpande betalning av rättshjälpsavgift enligt 25 § rättshjälpslagen (1996:1619) avses betalning en gång i kvartalet eller vid den senare tidpunkt när den utestående rättshjälpsavgiften uppgår till 2 000 kr.

Om rådgivningsavgift

12 § Rådgivningsavgiften fastställs till ett belopp som för varje påbörjad kvart motsvarar en fjärdedel av timkostnadsnormen.

13 § Nedsättning av rådgivningsavgift får göras av den som lämnat rådgivning om den rättssökandes ekonomiska underlag enligt 38 § rättshjälpslagen (1996:1619) inte överstiger 75 000 kr.

14 § En ansökan om ersättning av allmänna medel för vad som har satts ned av rådgivningsavgiften eller för kostnader för tolk och översättning görs hos Rättshjälpsmyndigheten av den som lämnat rådgivningen respektive har haft kostnaderna.

I ansökan ska den som lämnat rådgivning ange uppgift om

1. den som fått rådgivning genom att ange namn, personnummer eller samordningsnummer samt kontaktuppgifter,
2. den rättsliga angelägenheten genom att beskriva de frågeställningar som behandlats,
3. när rådgivning har lämnats,
4. vilka åtgärder som vidtagits och tidsåtgången för åtgärderna,
5. antalet rådgivningstimmar,
6. hur det ekonomiska underlaget har beräknats,
7. tolk eller översättare har anlåtats, och
8. anledningen till nedsättningen.

Vid rådgivning där rådgivningsavgiften satts ner till hälften ska den som lämnat rådgivningen styrka att den som fått rådgivning betalat hälften av rådgivningsavgiften.

Den som lämnat rådgivningen ska intyga att rådgivning har lämnats av biträdet personligen, att den som fått rådgivning har betalat avgift i enlighet med uppgifter som lämnats i ansökan och att biträdet har beräknat det ekonomiska underlaget enligt 38 § rättshjälpslagen (1996:1619).

Den som fått rådgivning ska intyga att han eller hon fått rådgivning av biträdet, har betalat avgift till biträdet, samt, i förekommande fall, haft tillgång till tolk.

Ansökan ska göras på ett formulär som Domstolsverket fastställer.

Domstolarnas skyldighet att lämna underrättelser till Rättshjälpsmyndigheten

15 § När en domstol beslutar om ersättning till ett biträde enligt rättshjälpslagen (1996:1619) ska Rättshjälpsmyndigheten underrättas om ersättningsbeslutet. Domstolen fullgör sin underrättelseskyldighet genom att registrera uppgifter om rättshjälpsersättningen och den beviljade rättshjälpen i verksamhetsstödet för kostnader i mål (KIM), enligt de anvisningar som ges i KIM.

Domstolen ska, när det anvisas i KIM, även skicka en kopia av domstolens beslut eller dom till Rättshjälpsmyndigheten per e-post. Detta blir aktuellt när domstolen beslutat om

1. jämkning av procentsatsen för beräkning av rättshjälpsavgiften enligt 24 § rättshjälpslagen,
2. biträdesbyte enligt 26 § andra stycket rättshjälpslagen,
3. att rättshjälpen ska upphöra enligt 32–34 §§ rättshjälpslagen, eller
4. ersättnings- och återbetalningsskyldighet enligt 30–31 och 35–37 §§ rättshjälpslagen.

Vid underrättelse om jämkning enligt andra stycket p. 1 och ersättnings- och återbetalningsskyldighet enligt andra stycket p. 4 ska domstolen, utöver beslutet eller domen, även skicka en kopia av rättshjälpsbiträdets kostnadsräkning och arbetsredogörelse till Rättshjälpsmyndigheten.

16 § Om domstolen, efter att domstolen slutligt avgjort ett mål eller ärende och lämnat underrättelse enligt 15 §, beslutar om rättelse av ett ersättningsbeslut, ska Rättshjälpsmyndigheten underrättas genom att domstolen registrerar den rättade ersättningen i KIM. I dessa fall ska den tidigare inlagda ersättningen makuleras.

17 § Om en domstol efter överklagande ändrar ett tidigare beslutat ersättningsbeslut ska Rättshjälpsmyndigheten underrättas. I de fall beslutet innebär att ytterligare ersättning ska betalas till rättshjälpsbiträdet fullgör domstolen sin underrättelseskyldighet genom att registrera den tillkommande ersättningen i KIM. Om beslutet innebär att rättshjälpsbiträdet får en lägre ersättning fullgör domstolen sin underrättelseskyldighet genom att skicka en kopia av beslutet till Rättshjälpsmyndigheten per e-post.

18 § När en domstol betalar ut ersättning till en utredare eller medlare enligt 17 och 18 §§ rättshjälpslagen (1996:1619) ska Rättshjälpsmyndigheten underrättas om ersättningen. Domstolen fullgör sin underrättelseskyldighet genom att registrera ersättningen i KIM.

19 § När ett avgörande överklagats eller en tredsdom återvunnits ska domstolen snarast underrätta Rättshjälpsmyndigheten. Underrättelseskyldigheten fullgörs genom att domstolen skickar uppgift om målnummer och parternas namn till Rättshjälpsmyndigheten per e-post.

20 § När ett rättshjälpsbiträde har varit förordnat men då någon rättshjälpsersättning inte har utgått ska domstolen underrätta Rättshjälpsmyndigheten om att den rättsliga angelägenheten har avslutats utan att ersättning till biträdet beslutats. Underrättelseskyldigheten fullgörs genom att domstolen per e-post skickar en kopia på domen eller beslutet till Rättshjälpsmyndigheten. Domstolen ska, i de fall då domstolen beviljat rättshjälp, även skicka en kopia av beslutet att bevilja rättshjälp till Rättshjälpsmyndigheten.

21 § Om KIM är ur funktion ska domstolen inte underrätta Rättshjälpsmyndigheten om ersättningsbeslut enligt 15–18 §§ förrän KIM åter är i bruk.

Underrättelser till Justitiekanslern

22 § Domstolarna, Kriminalvården, Migrationsverket, Rätts-
hjälpmyndigheten och Åklagarmyndigheten ska snarast underrätta Justitiekanslern om vissa beslut enligt 23 och 24 §§.

23 § Justitiekanslern ska underrättas om:

1. Beslut där rättshjälp har beviljats och där det har kommit i fråga att tillämpa
 - 9 § andra stycket rättshjälpslagen (1996:1619) utom i de fall skälet är att karenstid löper i ett familjerättsligt mål,
 - 11 § 2–5 rättshjälpslagen eller
 - 13 § rättshjälpslagen.
2. Beslut enligt 34 § rättshjälpslagen om att rättshjälpen ska fortsätta.
3. Beslut om ersättning till offentlig försvarare, rättshjälpsbiträde, målsägandebiträde eller offentligt biträde i det fall ersättning av särskilda skäl beviljats avseende merkostnader för tidspillan och utlägg som har uppstått på grund av att en offentlig försvarare har sin verksamhet långt ifrån den ort där domstolen är belägen eller, beträffande övriga rättsliga biträden, den rättsliga angelägenheten huvudsakligen hanterats. Underrättelse ska också ske vid förhandsbesked som kan antas medföra sådana merkostnader.
4. Beslut i första instans genom vilket rättshjälpsbiträde, offentligt biträde, målsägandebiträde, särskild företrädare för barn, sakkunnig, offentlig försvarare eller tilltalad, som har haft kostnader för en privat försvarare, har erhållit en sammanlagd ersättning om minst 150 000 kr inklusive mervärdesskatt. Uppgift ska inte lämnas om beslutet avser förskott.
5. Beslut om byte av rättshjälpsbiträde, målsägandebiträde eller särskild företrädare för barn.
6. Beslut om byte av offentlig försvarare i det fall den misstänkte tidigare har fått byta offentlig försvarare i samma mål.

7. Beslut genom vilket Kriminalvården, Migrationsverket eller Åklagarmyndigheten har förordnat offentligt biträde om beslutet enligt myndighetens uppfattning är av principiellt intresse.

8. Beslut att bevilja ersättningsgaranti enligt 17 kap. 7 a § äktenskapsbalken eller beslut om utbetalning enligt tidigare beslutad ersättningsgaranti.

9. Beslut av domstol eller Rättshjälpsmyndigheten som enligt domstolens respektive myndighetens uppfattning är av principiellt intresse.

24 § Underrättelse görs på särskild blankett och översänds till Justitiekanslern. Till blanketten ska fogas en kopia av det beslut som omfattas av uppgiftsskyldigheten samt en kopia av ansökningshandlingen eller kostnadsräkningen. Om beslutet har meddelats i en dom ska domen i dess helhet bifogas.

När uppgiftsskyldigheten följer av 23 § 4 ska uppgift om den sammanlagda förhandlingstiden lämnas på blanketten.

-
1. Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 september 2022.
 2. Genom dessa föreskrifter upphävs Domstolsverkets föreskrifter (DVFS 2020:15) om rättshjälp.

DOMSTOLSVERKET

Thomas Rolén

Charlotte Driving